

พื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้ว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนจึงได้ใช้ประโยชน์ในการเป็นแหล่งอาหาร การใช้น้ำและที่ดินเพื่อการเกษตร ปัจจุบัน พื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้วมีการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศบริการจากการใช้ทรัพยากรพื้นที่ชุ่มน้ำของชุมชนจนเกินขีดความสามารถในการปรับตัวตามธรรมชาติ ประกอบกับทิศทางในเชิงนโยบายที่จะบริหารจัดการพื้นที่ที่เกิดจากนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นเพียงฝ่ายเดียว จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง “กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการระบบนิเวศบริการพื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้ว จังหวัดพิษณุโลก” โดยเน้นไปที่กระบวนการนโยบายสาธารณะจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งอาศัยวิธีการเชิงระบบนิเวศในการจัดขอบเขตและคุณค่าของการผลิตและบริการของระบบนิเวศสำหรับช่วยในการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งดำเนินการวิเคราะห์นโยบายของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้รูปแบบของการประเมินทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ในมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป้าหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนในพื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้ว จังหวัดพิษณุโลก

ผลจากเวทีสาธารณะ พบว่า การกำหนดนโยบายโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนนั้นก่อให้เกิดการวางแผนทางการจัดการเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และเมื่อดำเนินการวิเคราะห์นโยบาย และยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้านในภาพรวมภายใต้กรอบตัวชี้วัดความยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ความเท่าเทียมทางสังคม ความสามารถในการบริการของสิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการดำเนินการ

ขององค์กร ผลปรากฏว่า การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพพื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้ว ก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อเป็นการเก็บกักน้ำและช่วยให้การไหลเวียนของน้ำในพื้นที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติลดลงและได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้วอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเห็นผลได้ในระยะสั้น และก่อให้เกิดผลบวกระดับปานกลางในระยะยาว การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเกษตร ก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการด้านการเกษตร การพัฒนาแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตรในพื้นที่ ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของผลผลิตในช่วงฤดูฝนและลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง แต่จะเห็นผลได้ในระยะยาวโดยก่อให้เกิดผลบวกระดับสูง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถและเสริมสร้างจิตสำนึกในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ก่อให้เกิดการรับรู้ประเด็นปัญหาของประชาชนในพื้นที่ สามารถอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้วได้อย่างยั่งยืนในระยะสั้น และในระยะยาวจะก่อให้เกิดผลบวกระดับสูง (ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง) สำหรับผลกระทบในภาพรวมของนโยบาย สร้างความสมบูรณ์แก่ระบบนิเวศคลองบางแก้วเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ทำให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนโดยอาศัยทรัพยากรแหล่งน้ำหรือทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งความเป็นอยู่ด้านสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นในระยะยาว การวิเคราะห์ผลกระทบเชิงนโยบายโดยใช้กรอบตัวชี้วัดความยั่งยืน นับว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมในอันที่จะนำมาใช้ในการศึกษาผลกระทบเชิงนโยบาย ก่อนที่จะมีการนำนโยบายแปลงเป็นแผนงาน/โครงการเพื่อนำไปปฏิบัติในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นได้

Bangkaew Canal Wetlands, Amphur Bangrakam Phitsanulok Province is one of fertile ecology canal wetlands. Communities need to use as food sources, using water and lands for agricultural utility. Nowadays, Bangkaew canal wetlands have been facing the change on ecological services from excess use of the resources through the limitation of nature recovering. Moreover, the direction of administrative policy has been scarcely originated from the policy of government sectors and local government. Therefore, the research study called "Public Policy Process for Freshwater Ecosystem Services Management: A Case Study of Bangkaew Canal Wetlands, Phitsanulok Province", was constructed. This study was emphasized on setting up a public policy process using the ecological approach, to define limitation of use according to value of the natural productions and the ecological service for making the public policy. In addition, the study was set to analyze the policy using the strategic environment assessment framework which decided by environmental experts. From public hearing stage the policy formed by public participation from every sectors and stakeholders represented the orientation of area administration that corresponds community problems appropriately. The policy and the strategy were analyzed according to sustainable development indicators which compose of 4 main contexts: social equality, environmental service capacities, economic growth and administration ability. The result clearly shows that the Bangkaew canal wetlands latency development strategy caused awareness of community in water resource development by reserving water and improving water circulation in canal wetlands. This decreases the effect from the natural disaster and utilizes the resources from canal wetlands sustainable both in short and long terms. Following the agriculture development strategy caused improvement in agricultural academic matters, water resource management for increasing quantity and quality of agricultural product and increasing community income. Taking actions in knowledge development improve community and local government in awareness of sustainable wetlands management in short term. And this would make more positive changes in long run. In overall the policy affected the abundant ecological system for sustainable society, economic and healthy happy life. In conclusion, the policy analysis based on sustainable framework is an appropriate way to study strategic assessment, which can be used to apply to other communities.